

Súd: Krajský súd Banská Bystrica
Spisová značka: 16Co/47/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6422201200
Dátum vydania rozhodnutia: 04. 04. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Štefan Baláž
ECLI: ECLI:SK:KSBB:2024:6422201200.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Banskej Bystrici, v senáte zloženom z predsedu senátu Mgr. Štefana Baláža a členov senátu JUDr. Ivica Hanuskovej a JUDr. Alexandra Mojša, v právnej veci žalobcu: A. B. C., nar. XX.XX.XXXX, bytom XXX XX D., D. C. XXX, zastúpeného: Advokátska kancelária prof. JUDr. Ján Klučka, CSc, s. r. o., so sídlom 040 16 Košice, Ku Potoku 4, IČO: 54 725 542, proti žalovanému: Slovenská republika, za ktorú koná Ministerstvo vnútra SR, so sídlom 812 72 Bratislava, Pribinova 2. IČO: 00 151 866 o náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch, o odvolaní žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Žiar nad Hronom č. k 24C/23/2022-85 zo dňa 21. 02. 2023, takto

rozhodol:

I. Rozsudok okresného súdu vo výroku, ktorým okresný súd uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 2.000,-eur do 30 dní od právoplatnosti rozsudku a vo výroku, ktorým priznal žalobcovi nárok na náhradu trov konania voči žalovanému v rozsahu 100% z výšky prisúdeného plnenia, p o t v r d z u j e .

II. Vo zvyšku zostáva rozsudok okresného súdu nedotknutý.

III. Žalovaný je povinný zaplatiť žalobcovi náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 % , o výške ktorých rozhodne súd prvej inštancie samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom okresný súd rozhodol o žalobe, ktorou sa žalobca domáhal uloženia povinnosti žalovanému nahradiť mu škodu spôsobenú mu v dôsledku porušenia práva Európskej únie z dôvodu nesprávnej alebo neúplnej implementácie smernice Európskeho parlamentu a Rady 2003/88/ES zo dňa 04. 11. 2003 o niektorých aspektoch organizácie pracovného času (ďalej len „Smernica“). Poukázal na to, že týždenný pracovný čas žalobcu ako príslušníka hasičského zboru Slovenskej republiky sa skladá zo 16,5 hodinových pracovných zmien, po ktorých nasleduje 7,5 hodinová pohotovosť (t. j. 24 hodinové zmeny) v takom rozsahu, že súhrn takto „naskladaného“ týždenného pracovného času pravidelne prekračuje 48 hodín. Úprava dovoleného rozsahu týždenného pracovného času zamestnancov (vrátane hasičov) tvorí predmet úpravy práva EÚ, ktoré záväzne určuje dĺžku týždenného pracovného času na 48 hodín. Článok 6 písm. b) Smernice ukladá členským štátom opatrenia na zabezpečenie toho, aby priemerný pracovný čas na každé obdobie 7 dní vrátane nadčasov neprekročil 48 hodín a pracovníkom garantuje právo na 48 hodinový týždenný pracovný čas. Porušenie smernice členským štátom EÚ vyvoláva jeho zodpovednosť podľa práva EÚ a pre osoby postihnuté takýmto porušením zakladá právo na náhradu spôsobenej ujmy pred vnútroštátnymi súdmi členského štátu. Súdny dvor Európskej Únie súčasne spresnil, že aj v prípade hasičov nariadená pracovná pohotovosť na pracovisku tvorí súčasť ich týždenného pracovného času, ktorá v spojení s ich „riadnym“ pracovným časom nesmie prekročiť maximálny týždenný pracovný čas. Kvalifikácia pracovného času ako doby prítomnosti zamestnanca na pracovisku nemôže závisieť od intenzity činnosti pracovníka, ale

vyplýva výhradne z jeho povinnosti byť k dispozícii zamestnávateľovi. Akákoľvek vnútroštátna právna úprava členského štátu, ktorá umožňuje aby bol týždenný pracovný čas dlhší ako 48 hodín, vrátane pracovnej pohotovosti na pracovisku, je v rozpore s požiadavkami čl. 6 písm. b) Smernice. Napriek tomu, že príloha č. 4 k zákonu č. 315/2001 Z. z. o Hasičskom a záchrannom zbere (ďalej len „zákon o HZ“) uvádza, že do jeho znenia bola prebratá Smernica, avšak jeho znenie príslušných ustanovení túto skutočnosť nepotvrďuje. Žiadne ustanovenie zákona o HZ nepotvrďuje, že služobná pohotovosť hasičov v mieste výkonu služby je považovaná za súčasť ich týždenného pracovného času v zmysle únieového práva. V tomto smere sa zákon o HZ ako právna úprava lex specialis odlišuje od § 96 Zákonníka práce, ktorý zohľadňuje uvedenú Smernicu a na ňu nadväzujúcu judikatúru SDEÚ. Zákonník práce sa však s poukazom na § 193 Zákona o HZ na právnu kvalifikáciu pohotovosti príslušníkov hasičského zboru nevzťahuje. Takáto právna úprava nie je v súlade s čl. 2 a čl. 6 písm. b) Smernice a Slovenskej republiky ako členskému štátu EÚ zakladá povinnosť na náhradu škody takto postihnutým jednotlivcom a prostredníctvom konaní pred vnútroštátnymi súdmi. V tejto súvislosti SDEÚ rozhodol, že poškodení jednotlivci majú právo na náhradu, keď sú splnené tri podmienky, t. j. že: 1. cieľom porušenej právnej normy EÚ bolo priznať jednotlivcom práva, 2. porušenie je dostatočne závažné a 3. medzi týmto porušením a škodou spôsobenou poškodeným jednotlivcom existuje priama príčinná súvislosť. Podľa žalobcu, v jeho prípade došlo k splneniu všetkých podmienok založenia zodpovednosti SR za porušenie jeho práva podľa čl. 6 písm. b) Smernice

2. Okresný súd vykonaním dokazovaním listinnými dôkazmi a výsluchom žalobcu, najmä však z predloženého prehľadu služieb a pohotovostí žalobcu za obdobie od 01. 02. 2019 do 31. 01. 2022 zistil, že za celé uvedené obdobie mal na žalobcu pripadať výkon služby a pohotovosti v rozsahu 8010:39 hod., z toho za obdobie 24. 04. 2019 - 31. 01. 2022 v rozsahu 7364 hod. Žalobca na pojednávaní uviedol, že u nich dochádza k prekračovaniu stanoveného pracovného času, keď do fondu sa im ráta len 160 hodín a niekedy pracujú aj 240 hodín. Takisto školení sa zúčastňujú mimo pracovného času, ktoré sú pritom povinné. Na ich pracovný čas nadväzuje pracovná pohotovosť, ktorú trávajú na pracovisku, pokiaľ nie je nejaký zásah. Jeho zmena trvá 24 hodín a potom majú 2 dni voľna. Odpočinok po takto stanovenej zmene žalobca nepovažoval za dostatočný.

3. Žalovaný v konaní namietal nedostatok svojej pasívnej vecnej legitímácie, že Smernica sa na žalobcu nevzťahuje v plnom rozsahu, pretože to neumožňuje charakter vykonávaných činností a rozvrh služobného času žalobcu. Tvrdil, že z čl. 1 ods. 2 Smernice vyplýva jej vecná pôsobnosť a v čl. 1 ods. 3 a 4 je upravená jej osobná pôsobnosť, ktorá je vymedzená s odkazom na čl. 2 smernice Rady 89/391/EHS z 12. 06. 1989 o zavádzaní opatrení na podporu zlepšenia bezpečnosti a ochrany zdravia pracovníkov pri práci. Rozsah pôsobnosti smernice 2003/88/ES je pozitívne vymedzený v čl. 2 ods. 1, ako aj negatívne vymedzený v čl. 2 ods. 2 smernice 89/391/EHS. Smernica 2003/88/ES sa neuplatňuje na odvetvia činností, ktoré zahŕňajú určité osobitné činnosti služieb civilnej ochrany. Vzhľadom na charakter vykonávaných činností a s tým spojený rozvrh služobného času sa Smernica na služobný pomer príslušníkov Hasičského a záchranného zboru nevzťahuje v plnom rozsahu, preto jej ustanovenia nemohli byť porušené tak, ako to tvrdí žalobca.

4. Ďalej žalovaný namietal, že žalobca nezažaloval svojho zamestnávateľa, ale štát, v mene ktorého koná ten ústredný orgán verejnej správy, do ktorého pôsobnosti patrí oblasť štátnej správy pre Hasičský a záchranný zbor, čo je zásadný rozdiel v označení žalovaného, a teda, žalovaný namietal svoju pasívnu vecnú legitímáciu v konaní. Ak mal žalobca za to, že mu zamestnávateľ určoval pohotovosť nad Smernicou povolený limit, mal na túto skutočnosť upozorniť svojho nadriadeného a žiadať, aby mu táto nebola určovaná. Navyše žalobca za každú hodinu určenej služobnej pohotovosti vrátane tých hodín, o ktorých tvrdí, že mali byť vykonané nad limit určený Smernicou, mal riadne vyplatené príslušné zložky služobného príjmu, resp. bolo mu poskytnuté náhradné voľno.

5. Ďalej žalovaný namietal, že nie sú opodstatnené tvrdenia žalobcu, že malo dôjsť k nesprávnej transpozícii smernice 2003/88/ES do zákona č. 315/2001 Z. z. V zmysle čl. 2 ods. 1 smernice 2003/88/ES je pracovným (služobným) časom akýkoľvek čas, počas ktorého zamestnanec pracuje podľa pokynov zamestnávateľa a vykonáva svoju činnosť alebo povinnosti v súlade s vnútroštátnymi právnymi predpismi. Do služobného času teda spadá samotný výkon pracovných úloh na pracovisku na základe pokynov zamestnávateľa, ako aj zdržiavanie sa na pracovisku k dispozícii zamestnávateľa na základe jeho nariadenia, napr. vo forme pracovnej pohotovosti. Podľa ustálenej judikatúry SDEÚ je rozhodujúcim faktorom pre posúdenie, či sú naplnené charakteristické znaky pojmu „pracovný čas“ aj

v pohotovostnej službe, ktorú pracovník vykonáva na svojom pracovisku, skutočnosť, že je povinný byť fyzicky prítomný na mieste určenom zamestnávateľom a byť mu k dispozícii, aby v prípade potreby mohol okamžite poskytnúť primerané služby. Tieto povinnosti je preto potrebné považovať za výkon činnosti tohto pracovníka. Pracovný čas teda v sebe zahŕňa riadny pracovný čas, prácu nadčas a pracovnú pohotovosť na pracovisku. Zmysel čl. 2 ods. 1 smernice 2003/88/ES je transponovaný v štvrtej hlave zákona č. 315/2001 Z. z. v ust. § 85 a nasl. upravujúcich služobný čas hasičov, služobnú pohotovosť, štátnu službu nadčas a dovolenku. Predmetné ustanovenia definujú služobný čas príslušníka HaZZ ako časový úsek, v ktorom príslušník vykonáva štátnu službu a je k dispozícii služobnému úradu, pričom umožňuje rozvrhnúť služobný čas aj nerovnomerne a súčasne jasne definuje pojem služobný deň, za ktorý sa považuje vykonávanie štátnej služby podľa rozvrhu služobného času. Zo zákona o HZ ďalej vyplýva, že okrem štátnej služby vykonávanej v riadnom služobnom čase sa za výkon štátnej služby považuje aj služobná pohotovosť v štátnej službe vykonávaná v mieste výkonu štátnej služby, ktorá bezprostredne nadväzuje na vykonávanie štátnej služby v rámci riadneho rozvrhnutia služobného času podľa § 91 zákona a štátna služba nadčas podľa § 92 zákona. Ustanovenia § 86 ods. 2 a § 92 ods. 1 zákona o HZ svojou formuláciou účelovo vystihujú rozdiel medzi určenou služobnou pohotovosťou v štátnej službe (§ 92 ods. 1 zákona) a nariadenou služobnou pohotovosťou v štátnej službe (§ 92 ods. 2 písm. a) zákona). Pri nariadenej služobnej pohotovosti v štátnej službe podľa § 92 ods. 2 písm. a) zákona ide o služobnú pohotovosť v štátnej službe v mieste vykonávania štátnej služby, ale mimo rozvrhnutia služobného času, čo je vyjadrené napríklad aj vo výške peňažnej náhrady za čas tejto služobnej pohotovosti v štátnej službe. Slová v § 92 ods. 1 zákona len vystihujú časovú kontinuitu medzi výkonom štátnej služby a služobnou pohotovosťou. V oboch prípadoch však ide o výkon štátnej služby v rámci služobného času. Tvrdenie žalovaného o služobnom čase podporuje aj Kolektívna zmluva vyššieho stupňa pre príslušníkov HaZZ na rok 2016, ktorá vo väzbe na citované ustanovenia zákona v článku 8 s nadpisom „Služobný čas“ rozvrhuje služobný čas na vykonávanie štátnej služby a služobnú pohotovosť. V ust. § 97 ods. 1 zákona o HZ, ktoré vymedzuje, čo sa posudzuje ako vykonávanie štátnej služby, sa neuvádza služobná pohotovosť v štátnej službe, ale ani samotný výkon štátnej služby, pretože v tomto ustanovení ide o výpočet časov súvisiacich s činnosťami, ktorým zákon priznáva na vymedzené účely (napr. sociálne zabezpečenie) rovnaké účinky, ako keby v tom čase príslušník alebo príslušníčka HaZZ skutočne vykonávali štátnu službu. Žalovaný má za to, že ust. § 85, § 91, § 92 zákona č. 315/2001 Z. z., ako aj ustanovenia platnej kolektívnej zmluvy plne transponujú čl. 2 ods. 1 smernice 2003/88/ES. Zákon o HZ a kolektívna zmluva dostatočne ustanovujú počty hodín služobného času hasičov, počas ktorého hasiči vykonávajú štátnu službu, ako aj rozsah hodín služby nadčas za príslušný rok. Dotknuté právne predpisy teda transponovali čl. 6 Smernice správne.

6. Ďalej žalovaný tvrdil, že žalobca neosvedčil, že by mu vznikol nárok na náhradu škody. Za vykonávanie nariadenej služobnej pohotovosti bol žalobca v zmysle platnej vnútroštátnej legislatívy odmeňovaný. Počas tejto služobnej pohotovosti je pracovník povinný byť v zariadení zamestnávateľa alebo mimo neho, pričom má byť pripravený na výkon práce na požiadanie svojho zamestnávateľa. Pokiaľ nie je zásah, v takom prípade žalobca môže odpočívať alebo sa venovať inej činnosti (teda v čase, keď sa od neho nežiada výkon práce). V zmysle platnej legislatívy pri takto nariadenej služobnej pohotovosti je v mieste vykonávania štátnej služby určený, resp. vymedzený priestor na odpočinok, čo znamená, že zamestnávateľ si je vedomý a dokonca vytvára podmienky na oddych (spánok) zamestnanca, t. j. žalobcu. To znamená, že v čase služobnej pohotovosti sa od žalobcu nevyžaduje „aktívna činnosť“, a teda mimo času skutočného výkonu práce môže žalobca odpočívať alebo sa venovať inej činnosti. Žalobca nemusí byť bdely a aktívny počas celej dĺžky trvania služobnej pohotovosti. Napriek tomu zamestnávateľ žalobcovi vypláca dohodnutú odmenu za takto strávený čas, t. j. nie len za vykonanú prácu, ale aj za takúto neaktívnu časť práce. Žalobca nevyvinul žiadnu snahu na to, aby vzniku škody (ujmy) predišiel. Žalobca neoznámil svojmu zamestnávateľovi, že odmieta vykonávať služobnú pohotovosť, resp. jeho zamestnávateľ nemal vedomosť o tom, že výkon služobnej pohotovosti (za ktorú každý mesiac žalobca dostáva odmenu), považuje resp. pociťuje ako výraznú ujmu.

7. Ďalej žalovaný namietal, že žalobca nezohľadnil reálne odpracované hodiny vzhľadom na pohotovosť a nadčasy alebo dovolenku a práceneschopnosť, počas ktorých žalobca reálne nebol k dispozícii zamestnávateľovi, teda v týchto prípadoch nemožno hovoriť o vzniku škody, aj keď sa žalobcovi tento čas započítaval do odpracovaného času, ktorý mal zaplatený. Takisto je potrebné zohľadniť nerovnomerné rozvrhnutie služobného času u hasičov v referenčnom období 6 mesiacov.

8. Žalovaný v konaní vzniesol aj námietku premlčania časti uplatneného nároku. Žalobca priložil k žalobe plán služieb od 01. 02. 2019, k podaniu žaloby došlo až v apríli 2022, t. j. viac ako 3 roky od momentu,

kedy malo dôjsť k údajnému zásahu do žalobcových práv, čo znamená, že si svoj nárok uplatnil po uplynutí všeobecnej trojročnej premlčacej doby.

9. Okresný súd vec právne posúdil podľa ustanovení čl. 7 ods. 2, čl. 19 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, podľa čl. 1, ods. 1, 2, čl. 2 ods. 1, 2, ods. 1, čl. 6 písm. b/, Smernice č. 2003/88/ES, podľa § 85 ods. 1, 2, § 86 ods. 1, 2, § 91 ods. 1 až 3, § 92 ods. 1, 2, § 103 ods. 5, § 122 ods. 1, 3, Zákona o HZ, podľa § 11, § 13 ods. 1 až 3 Občianskeho zákonníka, ako aj podľa ust. § 100 ods. 1, § 101 a § 853 ods. 1 Občianskeho zákonníka.

10. Okresný súd nárok žalobcu považoval za čiastočne daný, pričom k námietkam žalovaného uviedol: Vo vzťahu k námietke nedostatku pasívnej vecnej legitímácie vznesenej žalovaným okresný súd sa stotožnil s právnym názorom žalobcu, že podľa čl. 288 Zmluvy o fungovaní Európskej únie je smernica záväzná pre každý členský štát, ktorému je určená, vzhľadom na výsledok, ktorý sa má dosiahnuť, pričom sa voľba foriem a metód ponecháva vnútroštátnym orgánom. Podľa čl. 29 Smernice je táto smernica adresovaná členským štátom a členský štát je zodpovedný za prijatie všetkých opatrení legislatívnej aj faktickej povahy s cieľom dosiahnutia účelu Smernice. V prípade nesplnenia tejto povinnosti je štát zodpovedný aj za nesprávnu aplikáciu Smernice, pokiaľ k jej nesprávnej aplikácii došlo v dôsledku jej nesprávneho prebratia do právneho poriadku. V konaní o náhradu škody spôsobenej nesprávnym prebratím Smernice do právneho poriadku je teda pasívne vecne legitimovaný žalovaný (štát). Okresný súd tiež poukázal na rozsudok SDEÚ vo veci C - 429/09 Fuß (body 45, 46), podľa ktorého podľa ustálenej judikatúry zásada zodpovednosti štátu za škody spôsobené jednotlivcom porušením práva Únie, ktoré sú mu pripísateľné, je súčasťou systému zmlúv, na ktorých je Únia založená. Táto povinnosť platí v prípade každého porušenia práva Únie členským štátom, a to bez ohľadu na verejný orgán, ktorý sa tohto porušenia dopustil, a bez ohľadu na to, aký verejný orgán má podľa práva dotknutého členského štátu v zásade povinnosť túto škodu nahradiť. Okrem toho SDEÚ tiež rozhodol, že čl. 6 písm. b) Smernice má priamy účinok, keďže priznáva jednotlivcom práva, ktoré môžu priamo uplatniť v konaní pred vnútroštátnymi súdmi. S poukazom na judikatúru SDEÚ teda pasívna vecná legitímácia v tomto spore svedčí štátu - Slovenskej republike, v mene ktorej koná Ministerstvo vnútra SR ako ústredný orgán štátnej správy, do pôsobnosti ktorého spadá aj Hasičský a záchranný zbor (§ 11 písm. c/ zákona č. 575/2001 Z. z.).

11. K námietke žalovaného, že Smernica sa na žalobcu nevzťahuje v plnom rozsahu, pretože to neumožňuje charakter vykonávaných činností a rozvrh pracovného času žalobcu, okresný súd uviedol, že: „Vnútroštátny súd je povinný plne uplatňovať výklad práva EÚ, ktorý podal Súdny dvor. Z jeho judikatúry pritom vyplýva, že čl. 2 ods. 2 smernice 89/391/EHS nevyklučuje z jej pôsobnosti služby civilnej ochrany ako také, ale len „určité osobitné činnosti“ týchto služieb, ak charakteristiky vlastné pre určité osobitné činnosti odporujú použitiu ustanovení tejto smernice. Uvedená výnimka bola prijatá len na účel zabezpečiť riadne fungovanie služieb nevyhnutných na ochranu verejnej bezpečnosti, zdravia a poriadku, ak nastane osobitne vážna situácia alebo situácia osobitného rozsahu - napríklad katastrofa - pre ktorú je typické, že nie je možné rozvrhnúť pracovný čas pre zásahové a záchranné tímy (rozsudok v spojených veciach C-397/01 až C-403/01 Pfeiffer, body 53, 55). Vo veci C-52/04 Súdny dvor uviedol, že smernica 89/391/EHS sa musí uplatňovať na činnosti hasičskej služby, aj keď tieto činnosti zásahové sily v teréne vykonávajú bez ohľadu na to, či sú zamerané na boj proti požiarom alebo poskytnutie pomoci iným spôsobom, ak sú vykonávané za obvyklých podmienok v súlade s poslaním, ktoré bolo zverené príslušnej službe, a to aj vtedy, keď zásahy, ktoré môžu byť spojené s týmito činnosťami, sú vzhľadom na svoju povahu nepredvídateľné a môžu vystaviť pracovníkov, ktorí ich vykonávajú, určitému riziku, pokiaľ ide o ich bezpečnosť a/alebo zdravie (C-52/04, bod 52). Vzhľadom na to platí, že na činnosti zásahových síl verejnej hasičskej služby sa v zásade nevzťahuje výnimka uvedená v čl. 2 ods. 2 prvého pododseku smernice 89/391/EHS, ale tieto činnosti naopak patria do pôsobnosti tejto smernice, pokiaľ sú vykonávané za obvyklých podmienok (C-52/04, bod 57). Súdny dvor dospel k záveru, že na uvedené činnosti hasičského zboru, pokiaľ sú vykonávané za obvyklých podmienok v súlade s poslaním zvereným príslušnej službe, sa má uplatniť aj smernica 2003/88/ES (rozsudok SDEÚ vo veci C-518/15, bod 27). Vzhľadom na uvedené je nedôvodná námietka žalovaného o tom, že smernica 2003/88/ES sa nevzťahuje na žalobcu ako príslušníka Hasičského a záchranného zboru. V konaní žiadnou zo strán sporu nebolo tvrdené a preukázané, že by v rozhodnom období výkon práce žalobcu, vrátane služobnej pohotovosti, zahŕňal výkon takej činnosti, ktorá by sa vymykala obvyklým podmienkam a bolo by ju možné považovať za osobitne vážnu situáciu alebo situáciu osobitného rozsahu (dosahujúcu intenzitu katastrofy), kedy by nebolo možné rozvrhnúť pracovný čas pre zásahové a záchranné tímy.“

12. K námietke žalovaného, že vnútroštátna právna úprava v podobe zákona č. 315/2001 Z. z. a na ňu nadväzujúca aplikačná prax rešpektuje požiadavku vyplývajúcu z čl. 6 písm. b) Smernice, a teda, že transpozícia Smernice bola učinena správne, keď aj v prípade služobnej pohotovosti príslušníka HaZZ ide o výkon štátnej služby v rámci služobného času sa okresný súd vyjadril v bodoch 13. až 18. dôvodov rozsudku okresného súdu, pričom dospel k záveru, že nakoľko žalobca musí byť počas výkonu služobnej pohotovosti k dispozícii zamestnávateľovi na pracovisku, celý čas služobnej pohotovosti je potrebné započítať do pracovného času žalobcu. Bez vplyvu na porušenie čl. 6 písm. b) Smernice je preto aj skutočnosť, že za pracovnú pohotovosť je žalobcovi vyplácaná náhrada (§ 122 ods. 1 zákona o HZ). Podľa názoru okresného súdu zo zákona č. 315/2001 Z. z. nie je možné dovodiť, že by služobná pohotovosť hasičov vykonávaná v mieste výkonu služby bola považovaná za súčasť ich služobného času. Cieľ čl. 6 písm. b) Smernice, t. j. neprekročenie priemerného týždenného pracovného času pracovníka v rozsahu 48 hodín vrátane nadčasov, nebol v prípade zákona č. 315/2001 Z. z. naplnený. Vnútroštátna právna úprava v podobe zákona č. 315/2001 Z. z. umožňuje rozvrhnúť príslušníkovi HaZZ nerovnomerný pracovný čas, avšak takýto pracovný čas nesmie presiahnuť maximálnu hranicu stanovenú Smernicou. Neaktívnu časť služobnej pohotovosti zákon explicitne nezaraďuje do výkonu štátnej služby, práve naopak, z ust. § 86 uvedeného zákona pri nerovnomernom rozvrhnutí služobného času vyplýva, že zákon rozlišuje medzi dĺžkou vykonávania štátnej služby a na ňu nadväzujúcou služobnou pohotovosťou v mieste vykonávania štátnej služby. Rozlíšenie je zreteľné aj z ohodnotenia výkonu štátnej služby a výkonu služobnej pohotovosti v § 103 ods. 5 zákona, keď zákon jednoznačne rozlišuje služobný príjem na jednej strane (ktorého zložky sú uvedené v § 103 ods. 1, vrátane napr. platu za štátnu službu nadčas) a na druhej strane peňažnú náhradu za služobnú pohotovosť v štátnej službe ako osobitný mzdový nárok upravený v § 122 zákona. Z ust. § 122 ods. 3 zákona je potom zreteľné ďalšie rozlíšenie - na jednej strane neaktívna časť služobnej pohotovosti (a to vrátane určenej služobnej pohotovosti na pracovisku v zmysle § 92 ods. 1 zákona), za ktorú patrí príslušníkovi náhrada za služobnú pohotovosť, a na druhej strane výkon štátnej služby, ku ktorému dôjde počas trvania pohotovosti, za ktorý už uvedená náhrada príslušníkovi nepatrí, ale patrí mu služobný príjem (konkrétne jeho zložka - plat za štátnu službu nadčas). Zákon o HZ teda rozlišuje na jednej strane výkon štátnej služby (ktorý sa započítava do služobného času - § 85 ods. 1) a na druhej strane neaktívnu časť pracovnej pohotovosti, keď len v prípade, že sa zmení na „aktívnu“, teda v prípade výjazdu sa potom považuje takto vykonaná práca za súčasť výkonu štátnej služby, teda zarátava sa ako služobný čas, pričom dokonca zákon hovorí, že tento prípad sa považuje za prácu nadčas (§ 122 ods. 3). Z ust. § 91 ods. 1 zákona potom vyplýva, že štátna služba nadčas je vykonávaná nad rámec určeného služobného času, t. j. ako ďalší služobný čas, ktorý sa započítava do týždenného služobného času v zmysle § 85 ods. 2, na rozdiel od samotnej neaktívnej časti služobnej pohotovosti. Zákon č. 315/2001 Z. z. tak jednoznačne v rozpore so smernicou 2003/88/ES zo služobného (pracovného) času príslušníka HaZZ vyčleňuje neaktívnu časť určenej služobnej pohotovosti, ktorú je pritom príslušník povinný tráviť na pracovisku. Smernica 2003/88/ES pritom neumožňuje, aby členské štáty ponechali v platnosti alebo prijali inú definíciu pojmu „pracovný čas“, ako je definícia uvedená v Smernici. Z dokazovania vyplynulo, že žalobca ako príslušník HaZZ v služobnom pomere v rozhodnom období 24. 04. 2019 až 31. 01. 2022 (súd bral do úvahy obdobie nepresahujúce 3 roky pred podaním žaloby) mal služobný čas rozvrhnutý nerovnomerne tak, že týždenný pracovný čas sa skladal zo 17-hodinových pracovných zmien (výkon služby) v bezprostrednej nadväznosti na určenú 7-hodinovú služobnú pohotovosť na pracovisku (t. j. v rámci jednej pracovnej zmeny strávil žalobca na pracovisku sústavne minimálne 24 hodín). Výkon služobnej pohotovosti bol rozdelený na aktívnu časť služobnej pohotovosti, ktorá bola odmeňovaná ako nadčasová práca a neaktívnu časť služobnej pohotovosti. Posudzované obdobie 24. 04. 2019 až 31. 01. 2022 tvorí 1014 dní, čo predstavuje 144,86 týždňov. Pri dodržaní obmedzenia vyplývajúceho z čl. 6 písm. b) smernice 2003/88/ES, teda maximálneho týždenného pracovného času 48 hodín, na uvedené rozhodné obdobie pripadá maximálny pracovný čas 6953,28 hodín (144,86 týždňov x 48 hod.). Z dokazovania vyplynulo, že žalobca v posudzovanom období po zohľadnení služobného pracovného času a služobnej pohotovosti realizoval výkon práce v rozsahu 7364 hodín, t. j. o 410,72 hodín navyše oproti maximálnemu prípustnému času za dané obdobie vyplývajúcejmu zo Smernice, čo zodpovedá v priemere 2,83 hodiny týždenne navyše oproti stanovenému maximu (410,72 hodín : 144,86 týždňov). Osobitne je na tomto mieste potrebné zdôrazniť, že sa jedná o maximálny prípustný čas stanovený právom EÚ, ktoré malo byť prebraté aj do slovenskej vnútroštátnej právnej úpravy. Zákon č. 315/2001 Z. z. pritom v § 85 ods. 2 stanovuje, že služobný čas príslušníka je 40 hodín týždenne a sám žalovaný v konaní argumentoval, že do takto zákonom stanoveného služobného času by sa mala započítavať aj neaktívna časť určenej služobnej pohotovosti na pracovisku, ktorú žalobca vykonáva. Žalobca pritom

realizoval výkon práce nielen zjavne nad rámec zákonom určeného služobného času 40 hodín týždenne, ale aj nad rámec maximálneho prípustného pracovného času 48 hodín týždenne vyplývajúceho zo Smernice. Súd v tomto smere nevidel dôvod osobitne sa zaoberať žalovaným uvádzanými referenčnými obdobiami pre posudzovanie priemerného odpracovaného času, keďže rozhodné obdobie takmer 3 rokov, z ktorého súd v tomto konaní vychádzal na základe predložených dokladov, je dostatočne dlhé na to, aby bolo možné konštatovať, že vo vzťahu k žalobcovi požiadavka vyplývajúca z čl. 6 písm. b) smernice 2003/88/ES nie je dodržiavaná a takýmto porušením práva EÚ dochádza k zásahom do sféry jeho oprávnených záujmov. Možno tiež poukázať na rozsudok SDEÚ vo veci C-429/09 Fuß (bod 97), podľa ktorého referenčné obdobia upravené v čl. 16 až 19 smernice 2003/88/ES na uplatnenie čl. 6 písm. b) tejto smernice na účely stanovenia týždenného priemerného pracovného času, v takej veci ako vo veci samej nemôžu byť v žiadnom prípade relevantné, keďže aj keď tieto ustanovenia majú v tejto súvislosti priamy účinok, je nesporné, že všetky dotknuté referenčné obdobia uplynuli, pokiaľ ide o obdobie uvedené v návrhu na náhradu škody, ktorý vo veci samej podal žalobca.

13. Okresný súd mal preukázané splnenie podmienky priamej príčinnej súvislosti medzi porušením práva Európskej únie a škodou spôsobenou žalobcovi a prihliadol k tomu, že uplatnená škoda vychádza z právnych predpisov a judikatúry EÚ. V príčinnej súvislosti s porušením práva EÚ zo strany žalovaného došlo u žalobcu k vzniku škody (nemajetkovej ujmy) v dôsledku zásahu do jeho práva na ochranu zdravia (čl. 40 Ústavy SR), pretože účelom stanovenia maximálneho týždenného pracovného času bolo podľa odôvodnenia smernice 2003/88/ES zabezpečenie potreby odpočinku, aby pracovník (žalobca) v dôsledku vyčerpania alebo iného nepravidelného rozvrhnutia práce nespôsobil úraz sebe ani spolupracovníkom alebo iným osobám a aby si krátkodobo alebo dlhodobo nepoškodil zdravie. Súčasne súd dospel aj k záveru o zásahu do práva žalobcu na súkromie a rodinný život (čl. 19 ods. 2 Ústavy SR), pretože musel reálne odpracovať viac, ako bol povinný v zmysle smernice 2003/88/ES, na úkor svojich blízkych musel tráviť čas v práci a prichádzal o čas, ktorý by chcel a mohol venovať rodine, priateľom, záľubám, resp. iným aktivitám, ktoré nesúvisia s jeho pracovným zaradením. Z výsluchu žalobcu vyplynulo, že s priateľkou sa snažia založiť si rodinu, čo je do určitej miery sťažené aj tým, že im nezostáva dostatok priestoru na trávenie spoločného času v dôsledku pracovného zaťaženia žalobcu, ktorý sa zároveň nemôže dostatočne venovať svojim záľubám, ktoré prispievajú k udržiavaniu pohody a psychického zdravia.

14. Pokiaľ žalovaný spochybňoval existenciu príčinnej súvislosti medzi porušením práva EÚ a vznikom škody u žalobcu tým, že žalobca neupozornil svojho zamestnávateľa na porušovanie jeho práv, podľa názoru okresného súdu by takáto požiadavka bola požiadavkou, ktorá je v priamom rozpore s judikatúrou SDEÚ. V rozsudku C-429/09 Súdny dvor priamo uviedol, že právo EÚ bráni takej vnútroštátnej právnej úprave, ktorá by podriaďovala právo pracovníka na náhradu škody vzniknutej v dôsledku porušenia čl. 6 písm. b) smernice 2003/88/ES zo strany dotknutého členského štátu podmienke, aby o dodržovanie tohto ustanovenia najprv požiadal svojho zamestnávateľa. Bolo by to v rozpore so zásadou efektivity práva EÚ, keďže výkon práv priznaných jednotlivcom priamo uplatniteľnými ustanoveniami práva EÚ by bol znemožnený alebo nadmerne sťažený, ak by sa od žalobcov ako slabšej strany v pracovnoprávných vzťahoch vyžadovalo najprv uplatniť svoje práva voči zamestnávateľovi.

15. Okresný súd v konaní aplikoval v zmysle zásad ekvivalencie a efektivity ustanovenia slovenského právneho poriadku o nároku na náhradu nemajetkovej ujmy priznávanej fyzickým osobám v prípade zásahu do ich osobnostných práv v zmysle § 13 v spojení s § 11 OZ a pri určení výšky náhrady prihliadal na kritériá stanovené zákonom, ako aj na judikatúrnú prax (viď bod 23 a 24 napadnutého rozsudku).

16. Pri určovaní výšky nemajetkovej ujmy okresný súd zohľadnil, že žalobca je príslušníkom Hasičského a záchranného zboru po dobu niekoľkých rokov, vykonáva fyzicky i psychicky náročnú prácu. Bol preukázaný zásah do osobnosti žalobcu spôsobený tým, že v rozhodnom období pracoval priemerne viac ako 48 hodín týždenne a súčasne viac ako 40 hodín týždenne podľa § 85 ods. 2 zákona č. 315/2001 Z. z., keďže v rozpore s čl. 2 ods. 1 Smernice mu odpracované hodiny určenej služobnej pohotovosti neboli započítané do odpracovaného času, a to všetko v dôsledku zanedbania povinnosti žalovaného štátu riadne transponovať Smernicu do relevantnej vnútroštátnej právnej úpravy. Prihliadol na to, že v dôsledku porušovania práva EÚ na strane žalobcu nebol vytváraný dostatočný priestor na odpočinok, oddych a relax, dochádzalo k zásahu do jeho práva na súkromie a rodinný život, žalobca mal obmedzenú možnosť utvárať, udržiavať, rozvíjať priateľské, resp. rodinné vzťahy a venovať sa svojim záľubám

v záujme zlepšenia kvality života a zdravia, pričom k týmto zásahom pritom dochádzalo u žalobcu dlhodobo počas niekoľkých rokov. Porušením práva EÚ zo strany žalovaného vznikla žalobcovi ujma, ktorú okresný súd analogicky posúdil podľa § 11 a nasl. OZ, vzťahujúcich sa na ochranu osobnosti. S poukazom na dátum podania žaloby (24. 04. 2022) okresný súd považoval za premlčaný nárok žalobcu na náhradu nemajetkovej ujmy v dôsledku zásahov do jeho osobnostných práv, ku ktorým došlo pred 24. 04. 2019, keďže právo majetkovej povahy sa premlčuje vo všeobecnej trojročnej premlčacej dobe podľa § 101 Občianskeho zákonníka. Začiatok plynutia premlčacej doby pri náhrade za nemateriálnu ujmu je viazaný na okamih, kedy došlo k neoprávnenému zásahu do osobnostných práv fyzickej osoby. Na základe všetkých vyššie uvedených skutočností okresný súd dospel k záveru, že za primeranú výšku nemajetkovej ujmy v súdnej veci je možné považovať sumu 2.000,- eur, a to vzhľadom na povahu, intenzitu, trvanie a následky zásahov do osobnostnej sféry žalobcu. Túto výšku súd považoval za výšku priznanej náhrady nemajetkovej ujmy v súlade so súdnou praxou vyplývajúcou z právoplatných rozhodnutí v obdobných súdnych sporoch. Dospel k záveru, že z dokazovania nevyplývala taká intenzita, resp. trvanie negatívnych zásahov do osobnostných práv žalobcu, v dôsledku ktorých by došlo k takému narušeniu medziľudských vzťahov, rodinného života, resp. zdravotného stavu žalobcu, že by to odôvodňovalo priznanie náhrady nemajetkovej ujmy vo vyššom rozsahu. Okresný súd preto žalobu v rozsahu, v ktorom žalobca žiada priznať vyššiu nemajetkovú ujmu, než žiadal priznať žalobca, v prevyšujúcej časti nepovažoval za dôvodnú a zamietol ju. Žalobu teda zamietol v časti o náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 3.000,-eur (rozdiel medzi žalobcom požadovanou výškou 5.000,-eur a súdom priznanou výškou 2.000,-eur = 3.000,-eur).

17. O náhrade trov konania okresný súd rozhodol podľa ust. § 255 ods. 1, 2 CSP podľa zásady úspechu v konaní. Prihliadol pritom na to, že výška plnenia, ktoré bolo žalobcovi priznané, závisela od úvahy súdu. Žalobca bol v konaní úspešný čo do základu uplatneného nároku, a pokiaľ mu súd na základe vlastnej úvahy nepriznal náhradu nemajetkovej ujmy v celej uplatnenej výške, nemožno to z procesného hľadiska považovať za jeho neúspech v konaní. Z uvedených dôvodov súd priznal žalobcovi nárok na náhradu trov konania voči žalovanému v rozsahu 100 % s tým, že o konkrétnej výške náhrady trov konania bude rozhodnuté po právoplatnosti rozsudku.

18. Proti rozsudku okresného súdu podal v zákonnej 15 dňovej lehote (§ 362 ods. 1, veta prvá CSP) odvolanie žalovaný z dôvodov uvedených v ust. § 365 ods. 1 písm. d), f) a h) CSP. Tvrdil, že ak sa súd prvej inštancie chcel dostať do pozície orgánu, ktorému je zverená právomoc posudzovať súlad slovenských zákonov alebo iných všeobecne záväzných právnych predpisov platných na území Slovenskej republiky so smernicou Európskej únie, toto právo bez akýchkoľvek pochybností nespadá do kompetencie súdu prvej inštancie, resp. do kompetencie iného všeobecného súdu členského štátu Európskej únie. Súd si takýto záver nemohol osvojiť ani ako predbežnú právnu otázku. Aby mohol súd prvej inštancie skonštatovať, že došlo k porušeniu práva únie Slovenskou republikou, musel by najskôr rozhodnúť, že zákon č. 315/2001 Z. z. nesprávne prebral Smernicu do slovenského právneho poriadku. Uvedené nie je v medziach právomocí vnútroštátnych súdov, a to ani pre individuálne posúdenie prípadu. Ďalej žalovaný namietal, že súd nerozlišoval medzi „prebratím Smernice“ a „aplikáciou Smernice“, pričom porušenie Smernice môže byť spôsobené až aplikáciou jednotlivých ustanovení Smernice, ak si adresát účinkov Smernice (napr. zamestnávateľ) vyloží jej ustanovenia v rozpore s jej obsahom. Až nesprávna aplikácia Smernice by mohla v konečnom dôsledku založiť prípadný nárok na náhradu škody. Slovenská republika pri preberaní Smernice de facto neporušila žiadne predpisy, preto pri absencii protiprávneho konania nemohla vzniknúť žiadna škoda a tým ani zodpovednosť žalovaného za nároky, ktoré si žalobca uplatňuje v konaní, navyše, ide o nároky, ktoré vyplývajú z pracovnoprávneho vzťahu, pričom sa mzdový nárok „skrýva“ za náhradu škody vo forme nemajetkovej ujmy. Slovenská republika však nie je zamestnávateľom žalobcu a nie je ani orgánom, ktorá by sa na aplikácii Smernice podieľala.

19. Žalovaný namietal ďalej nesprávne právne posúdenie otázky pôsobnosti Smernice na služobný pomer príslušníkov Hasičského a záchranného zboru. Poukázal na vymedzenie vecnej a osobnej pôsobnosti Smernice v zmysle jej jednotlivých článkov, najmä však poukázal na čl. 2 ods. 2 Smernice 89/391/EHS, podľa ktorého táto Smernica táto smernica sa neuplatňuje tam, kde sú s ňou nevyhnutne v rozpore charakteristiky vlastné pre určité osobitné činnosti verejných služieb, ako sú napríklad ozbrojené sily, polícia alebo určité osobitné činnosti služieb civilnej ochrany. Pôsobnosť Smernice je vymedzená s odkazom na článok 2 smernice Rady 89/391/EHS z 12. júna 1989 a vzhľadom na uvedené Smernica sa neuplatňuje na odvetvia činností, ktoré zahŕňajú určité osobitné činnosti služieb civilnej ochrany. Vzhľadom na charakter vykonávaných činností a s tým spojený rozvrh služobného času

sa Smernica na služobný pomer príslušníkov Hasičského a záchranného zboru nevzťahuje v plnom rozsahu, a preto jej ustanovenia nemohli byť porušené tak ako to tvrdí žalobca. Úlohy, ktoré príslušníci Hasičského a záchranného zboru plnia, možno podľa súvisiacich právnych predpisov týkajúcich sa civilnej ochrany, integrovaného záchranného systému, ako aj právnej úpravy samotného Hasičského a záchranného zboru, bez akýchkoľvek pochybností subsumovať pod pojem „osobitné činnosti služieb civilnej ochrany“ v zmysle článku 2 ods. 2 Smernice. Článok 2 Smernice len príkladom vymenováva „určité osobitné činnosti verejných služieb“, preto ak príslušníci Hasičského a záchranného zboru tu nie sú taxatívne vymenovaní, neznamená to, že aplikácia ustanovení Smernice je aj v tejto oblasti automatická. Rozhodnutie vo veci V- 429/09 G. Fuss sa týka „mestského hasiča“ - zamestnanca StadtHalle, preto ho nie je možné považovať za smerodajné, nakoľko režim výkonu hasičských činností v takomto zriadení a štruktúre mestských hasičov sú absolútne odlišné od režimu, v akom fungujú príslušníci Hasičského a záchranného zboru v Slovenskej republike, ktorého zriaďovateľom je štát (nie obec) a sú im poskytnuté rôzne osobitné výhody.

20. Žalovaný namietal ďalej nesprávne posúdenie nároku žalobcu na náhradu škody. Podľa žalovaného žalobca neosvedčil, že by mu vznikol tento nárok žiadnym spôsobom. Žalovaný tvrdil, že ako žalobcovi mohla vzniknúť ním uplatnená škoda. Žalobca veľmi nejasným spôsobom stanovil „škodu“, ktorá mu mala vzniknúť tým, že vykonával nariadenú služobnú pohotovosť, za ktorú bol žalobca v zmysle platnej legislatívy odmeňovaný. Počas tejto služobnej pohotovosti je pracovník povinný byť v zariadení zamestnávateľa alebo mimo neho, pričom má byť pripravený na výkon práce na požiadanie svojho zamestnávateľa. Pokiaľ nie je nariadený služobný zásah, žalobca môže odpočívať alebo sa venovať inej činnosti a rovnako tak pri nariadenej služobnej pohotovosti je v mieste vykonávania štátnej služby určený, resp. vymedzený priestor na odpočinok, čo znamená, že zamestnávateľ vytvára podmienky na oddych (spánok) zamestnanca. V čase služobnej pohotovosti sa preto od žalobcu nevyžaduje „aktívna činnosť“, a teda mimo času skutočného výkonu práce môže žalobca odpočívať alebo sa venovať inej činnosti. Nemusí uskutočňovať žiaden výkon práce z vlastnej iniciatívy. V zhrnutí to znamená, že žalobca nemusí byť bdely a aktívny počas celej dĺžky trvania služobnej pohotovosti. Napriek tomu zamestnávateľ žalobcovi vypláca dohodnutú odmenu za takto strávený čas, t. j. nie len za vykonanú prácu, ale aj za takúto neaktívnu časť práce. Žalobca dostáva za takto stanovený čas pracovnú odmenu, ktorou mu zamestnávateľ kompenzuje to, že v prípade potreby (zásahu) bude k dispozícii. Podľa žalovaného mal okresný súd preveriť či poškodená osoba prejavila primeranú snahu s cieľom odvrátiť škodu alebo obmedziť jej rozsah a či včas využila všetky dostupné prostriedky na právnu ochranu. Žalovaný zdôraznil, že žalobca nevyvinul snahu na to, aby vzniku škody predišiel. Nepreukázal, že oznámil svojmu zamestnávateľovi, že odmieta vykonávať služobnú pohotovosť, resp. do dňa podania žaloby zamestnávateľ žalobcu nemal vedomosť o tom, že výkon služobnej pohotovosti považuje resp. pociťuje ako výraznú ujmu. Nebolo teda možné, aby zamestnávateľ včas zamedzil prípadný vznik takejto ujmy alebo aspoň obmedzil jej rozsah. Nie všetky hodiny odpracovanej pohotovosti sú hodinami nad maximálny limit pracovného času, a preto bolo potrebné zohľadniť nerovnomerné rozvrhnutie služobného času u hasičov v referenčnom období 6 mesiacov, čím sa súd prvej inštancie v napadnutom rozsudku nezaoberal. Tabuľky priložené k žalobe nemožno považovať za dôkaz, ktorý by preukazoval výšku ujmy, ktorú žalobca požaduje. Žalobca nepreukázal a ani riadne neodôvodnil výšku ujmy, ktorá mala byť spôsobená žalobcovi. V zmysle judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva náhrada nemajetkovej ujmy musí byť rozumne primeraná utrpenej ujme na povesti, pričom pri určovaní výšky náhrady ujmy treba vychádzať z dôkazov preukazujúcich výšku ujmy. Žalobca v konaní nepreukázal zásah do súkromného, rodinného života, či neoprávnený zásah, ktorý by sa ktorý by sa odrazil napr. v medziľudských vzťahoch či nepriaznivost' zdravotného stavu v príčinnej súvislosti s výkonom povolania v takej značnej miere, ktorá by odôvodňovala výšku priznanej sumy súdom prvej inštancie. Náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch môže súd priznať len ako sekundárnu kompenzáciu vtedy, ak by iná náprava nebola vôbec možná, resp. ak by sa takáto satisfakcia nezdala postačujúca, avšak vždy len vtedy, ak bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo jej vážnosť v spoločnosti, čo v prípade žalobcu nebolo preukázané. Podľa názoru žalovaného otáznym zostáva, akú inú činnosť by chcel žalobca vykonávať v čase služobnej pohotovosti, kedy musí byť prítomný na pracovisku, keď tento čas pripadá na nočné hodiny, ktoré každá fyzická osoba využíva na spanie a je objektívne (takmer) vylúčené, aby sa tento čas mohol využívať nejakou inou zmysluplnou činnosťou, prípadne ho plnohodnotne tráviť s rodinou. V zmysle zásady kontradiktórnosti je však povinnosťou žalobcu preukázať vznik ako aj intenzitu zásahu do jeho osobnostných práv. Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti žalovaný namietal aj výrok rozsudku okresného súdu o náhrade trov konania, rozhodnutie

okresného súdu v tomto smere považuje za nesprávne právne posúdenie veci, keďže nárok žalobcom bol nesprávne uplatnený. Rozsudok okresného súdu žiadal zmeniť a žalobu zamietnuť.

21. Žalobca v písomnom vyjadrení k odvolaniu k jednotlivým námietkam žalovaného uviedol: K otázke právomoci súdu na prejednanie uvedenej veci podľa žalobcu, súdy podľa ust. § 3 prejednávajú a rozhodujú súkromnoprávne spory a iné súkromnoprávne veci, ak ich podľa zákona neprejednávajú a nerozhodujú iné orgány. Spor o náhradu škody spôsobenej jednotlivcovi porušením práva Únie v dôsledku nesprávnej transpozície smernice do vnútroštátneho právneho poriadku možno zaradiť medzi súkromnoprávne spory. Taktiež z judikatúry Súdneho dvora EÚ vyplýva, že spory o náhradu škody spôsobenej porušením práva Európskej únie medzi jednotlivcom a štátom majú rozhodovať príslušné vnútroštátne súdy.

22. K údajnému žalovaným tvrdenému nedostatku jeho pasívnej vecnej legitímácie žalobca tvrdil, že žalovaným je Slovenská republika, ktorá ako členský štát a adresát smernice 2003/88/ES je zodpovedná za prijatie všetkých opatrení legislatívnej aj faktickej povahy s cieľom dosiahnuť účelu Smernice. Nakoľko smernica 2003/88/ES je určená štátu, ktorý zodpovedá za jej správnu transpozíciu, v konaní o náhradu škody spôsobenej nesprávnym prebratím smernice 2003/88/ES do právneho poriadku je pasívne vecne legitimovaná žalovaná Slovenská republika (štát), za ktorú koná Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky ako ústredný orgán štátnej správy pre Hasičský a záchranný zbor v zmysle ust. § 11 písm. c) zákona č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov, a ktoré bolo garantom právnej úpravy podľa zákona č. 315/2001 Z. z. o Hasičskom a záchrannom zbere v znení neskorších predpisov. Vzhľadom na uvedené námietka nedostatku pasívnej vecnej legitímácie žalovaného nie je dôvodná.

23. Ďalej žalobca k tvrdenému nedostatku pôsobnosti Smernice poukázal na prípad Pfeiffer, kde ESD konštatoval, že : „Čl. 2 ods. 2 Smernice 89/391 nevyklučuje z jej pôsobnosti služby civilnej ochrany ako také, ale len „určité osobitné činnosti“ týchto služieb, ak charakteristiky vlastné pre určité osobitné činnosti odporujú použitiu ustanovení tejto smernice“ (C-397/01, bod 53). V dôsledku toho „výnimka uvedená v Čl. 2 ods. 2 smernice 89/391/EHS bola prijatá len za účelom zabezpečenia riadneho fungovania služieb nevyhnutných na ochranu verejnej bezpečnosti, zdravia a poriadku, ak nastane osobitne vážna situácia, alebo situácia osobitného rozsahu - napríklad katastrofa, pre ktoré je typické, že nie je možné rozvrhnúť pracovný čas pre zásahové záchranné tímy (bod 55 rozsudku). Žalobca ďalej poukázal na Uznesenie ESD prijaté vo veci C-52/04, Personalrat der Feuerwehr Hamburg, ktoré potvrdzuje, že na „činnosti zásahových síl verejnej hasičskej služby sa nevzťahuje výnimka uvedená v Čl. 2 ods. 2 smernice č. 89/131/EHS, ale tieto činnosti naopak patria do pôsobnosti tejto smernice, pokiaľ sú vykonávané za obvyklých podmienok“ (bod 57). Žalobca poukázal aj na novšiu judikatúru ESD, a to konkrétne rozsudok C-518/15, E. F., v ktorej súd takisto rozhodol, že : „Smernica 2003/88/ES sa má uplatniť na činnosti hasičského zboru, aj keď sú vykonávané zásahovými silami v teréne a nezáleží na tom, že sú zamerané na boj proti požiarom alebo poskytnutie pomoci iným spôsobom, ak sú vykonávané za obvyklých podmienok v súlade s poslaním zvereným príslušnej službe, a to aj vtedy, keď zásahy, ku ktorým môžu tieto činnosti viesť, sú svojím charakterom nepredvídateľné a môžu vystaviť pracovníkov, ktorí ich vykonávajú, určitým rizikám, pokiaľ ide o ich bezpečnosť a/alebo zdravie“ (C-518/15, bod 27). Tieto závery sú potvrdené aj samotnou Smernicou 2003/88/ES, ktorá v Článku 17 ods. 3 bode iii) výslovne uvádza aj protipožiarne služby a služby civilnej ochrany. Podľa žalobcu by takáto úprava by nemala žiadny zmysel, ak by bola takáto činnosť ako celok vylúčená zo smernice 89/391/EHS, nakoľko v takomto prípade by sa na ňu nevzťahovala ani Smernica 2003/88/ES. Z uvedených dôvodov žalobca nesúhlasil s tvrdením žalovaného, že Smernica 2003/88/ES sa nevzťahuje na protipožiarne služby a služby civilnej ochrany vykonávané Hasičským a záchranným zborom SR a aj pre výkon týchto služieb garantuje 48-hodinový priemerný týždenný pracovný čas podľa Čl. 6 písmeno b) Smernice.

24. Žalobca tvrdil, že smernica 2003/88/ES nebola správne transponovaná do právneho poriadku Slovenskej republiky, keďže negarantuje pre hasičov 48 hodinový pracovný čas. Každý hasič pracujúci na zmeny bežne strávi na pracovisku týždenne 57,95 hodiny, čo je v rozpore s Čl.6 písmeno b) Smernice. Žalobca k svojej žalobe priložil prehľady týždennej dochádzky, z ktorých vyplýva, že súčet jeho služobného času „nadobudnutého“ v dôsledku výkonu štátnej služby a nariadených služobných pohotovostí prekračuje 48 hodinový týždenný pracovný čas. Žalovaný na podporu svojho tvrdenia, že smernica bola riadne transponovaná do zákona č. 315/2001 Z. z., popisuje, akým spôsobom sa viaceré jej ustanovenia premietli do Zákona o hasičskom a záchrannom zbere, a keďže sa tak

po legislatívnej stránke stalo, má za to, že transponovanie smernice bolo správne. Takýto výklad však nespĺňa požiadavky úniového práva, nakoľko je len formálny a nedosahuje sa ním Smernicou požadovaný výsledok – t. j. zabezpečenie 48 hodinového priemerného služobného času pre príslušníkov Hasičského zboru Slovenskej republiky. Takýto stav v súčasnom období tvrdený žalovaným, neplatí, nakoľko týždenný „súčet“ služobného času hasičov a nariadenej služobnej pohotovosti prekračuje 48 hodín týždenne. Žiadne ustanovenie Zákona o hasičskom zbore nestanovuje, že služobná pohotovosť hasičov v mieste výkonu služby je považovaná za súčasť ich týždenného služobného času. V tomto smere sa Zákon o hasičskom zbore ako právna úprava *lex specialis* odlišuje od § 96 Zákonníka práce, ktorý zohľadňuje uvedenú Smernicu ES a na ňu nadväzujúcu judikatúru ESD. Zákonník práce sa však v otázke právnej kvalifikácie pohotovosti na príslušníkov hasičského zboru nevzťahuje. § 193 Zákona o hasičskom zbore, ktorý vymenúva tie ustanovenia Zákonníka práce, ktoré sa primerane použijú na služobný pomer príslušníkov hasičského zboru medzi nimi neuvádza spomenutý § 96 Zákonníka práce. Smernica 2003/88/ES neupravuje žiadnu „prechodnú“ kategóriu medzi pracovným časom a časom odpočinku (C-437/05, Vorel, bod 25, C-258/10, bod 43) ako zákon č. 315/2001 Z. z. vo forme služobnej pohotovosti hasiča na pracovisku. V dôsledku toho by bolo požiadavke Smernice možné vyhovieť len vtedy, ak by sa pracovná pohotovosť hasiča na pracovisku považovala za súčasť jeho pracovného času, čo však zákon č. 315/2001 nestanovuje. Po takto definovanom pracovnom čase má hasič právo na odpočinok (Čl. 2 ods.1 a 2 Smernice). § 85 a nasl. označené žalovaným zák. č. 315/2001 Z. z. sú v rozpore s definíciou pracovného času podľa Čl. 2 ods. 1 Smernice, podľa ktorej: „Pracovný čas je akýkoľvek čas, počas ktorého pracovník pracuje podľa pokynov zamestnávateľa a vykonáva svoju činnosť alebo povinnosti v súlade s vnútroštátnymi právnymi predpismi a/alebo praxou“ (ods.1) v dôsledku čoho: „čas odpočinku je akýkoľvek čas, ktorý nie je pracovným časom“. (ods.2). Po takto definovanom pracovnom čase má hasič právo na odpočinok (čl. 2 ods. 1 a 2 Smernice) § 85 a nasl. Označené žalovaným zák. č. 315/2001 Z. z. sú v rozpore s definíciou pracovného času podľa čl. 2 ods. 1 Smernice, podľa ktorej: „Pracovný čas je akýkoľvek čas, počas ktorého pracovník pracuje podľa pokynov zamestnávateľa a vykonáva svoju činnosť alebo povinnosti v súlade s vnútroštátnymi právnymi predpismi a/alebo praxou“ (ods. 1) v dôsledku čoho „čas odpočinku je akýkoľvek čas, ktorý nie je pracovným časom“ (ods. 2). Nakoľko teda služobná pohotovosť hasiča nie je považovaná za súčasť jeho služobného času, spolu s rozvrhnutým týždenným služobným časom pravidelne prekračuje dovolený limit 48 hodín požadovaný čl. 6 písm. b) Smernice.

25. Pokiaľ ide o povahu a definíciu vzniknutej škody, žalobca poukázal najmä na to, že v dobe, po ktorú je hasič z dôvodu pracovnej pohotovosti nútený stráviť čas na pracovisku nad 48 hodinový týždenný pracovný čas, nemôže voľne disponovať so svojím časom, venovať sa sebe, rodine, oddychovať, regenerovať svoje sily atď., t. j. nemôže využívať ten to čas pre seba a reálne naplňovať právo na odpočinok, zotavenie a nutnú regeneráciu. Iba dodržiavanie denného a týždenného odpočinku poskytuje skutočnú záruku ochrany zdravia zamestnancov. V širšom kontexte je takáto prax tiež v rozpore s politikou EÚ, cieľom ktorej je zosúladiť pracovný a rodinný život zamestnancov, tiež prostriedkami rozumnej organizácie pracovného času.

26. K otázke konania o náhradu škody spôsobenej porušením úniového práva žalobcu pred slovenským súdom, žalobca tvrdil, že analýza Slovenského právneho poriadku potvrdzuje neexistenciu osobitnej právnej úpravy obsahujúcej náležitosti konania o náhradu škody spôsobenej porušením úniových práv jednotlivcov a ani pravidlá použitím ktorých by sa dalo dospieť k stanoveniu výšky náhrady. V dôsledku toho a vychádzajúc z povahy škody, ktorá má nemajetkovú povahu, je v Slovenskom právnom poriadku možno použiť pravidlá týkajúce sa náhrady nemajetkovej ujmy fyzickej osobe podľa § 11 – 13 Občianskeho zákonníka, nakoľko tieto ustanovenia upravujú vzťahy obsahom aj účelom najbližšie k náhrade škody žalobcu v dôsledku porušenia jeho úniového práva. Aj úniové právo uznáva, že v dôsledku jeho porušenia môže dôjsť u poškodenej osoby k náhrade nemajetkovej ujmy (čl. 82 Nariadenia EÚ č. 2016/679) a aj slovenský zákonodarca uznal, že pri porušení úniového práva Slovenskou republikou môže dôjsť k náhrade nemateriálnej ujmy v peniazoch (§ 17 zák. č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci). Uvedené ustanovenie súčasne upravuje náležitosti a podmienky uplatnenia nemateriálnej ujmy vrátane celkovej výšky. Nárok na náhradu vzniknutej škody podľa úniového práva je možné posúdiť ako nemajetkovú ujmu v zmysle slovenského práva, k náhrade ktorej dochádza v peniazoch. Zákonnú možnosť jej úhrady v peniazoch umožňuje § 13 ods. 2, pretože ju nepodmieňuje výlučne situáciami zníženia dôstojnosti fyzickej osoby v značnej miere, alebo jej vážnosti v spoločnosti („najmä“). Ustanovenie § 13 ods. 2 OZ totiž uvádza prípady, kedy je možné s ohľadom na intenzitu zásahu priznať náhradu nemajetkovej ujmy

v peniazoch len demonštratívne. Nemožno preto túto možnosť spájať iba so zásahmi proti dôstojnosti fyzickej osoby a jej vážnosti v spoločnosti (rozsudok NS ČR 30Cdo 2304/99). Podmienky uplatnenia vnútroštátnej zodpovednosti spôsobenej zásahom do osobnosti fyzickej osoby podľa OZ sú v zásade identické s tými, ktoré sú obsiahnuté v režime úniovej zodpovednosti, nakoľko sa rovnako predpokladá existencia zásahu spôsobilého objektívne vyvolať nemajetkovú ujmu, ďalej, že musí ísť o zásah neoprávnený, t. j. zásah, ktorý je v rozpore s objektívnym právom, a napokon, že musí existovať príčinná súvislosť medzi uvedenými podmienkami. Povaha konania o náhradu nemajetkovej ujmy súčasne spĺňa požiadavky zásad únieového práva na rovnocennosť (ekvivalenciu) s prihliadnutím na náhrady poskytované vnútroštátnymi súdmi v rámci sťažností alebo podobných žalôb opierajúcich sa o vnútroštátne právo ako aj efektivity, nakoľko nejde o konanie, ktoré by prakticky znemožňovalo alebo nadmerne sťažovalo získanie náhrady nemajetkovej ujmy za porušenie únieového práva jednotlivca pred slovenským súdom.

27. Argumentáciu žalovaného, že žalobca neupozornil svojho zamestnávateľa na porušovanie jeho práv a nepožiadal ho o náhradu škody, t. j. nevyvinul primerané úsilie na zamedzenie vzniku škody, žalobca považoval za argumentáciu, ktorá je v rozpore s judikatúrou Súdneho dvora EÚ. Na postavenie žalobcu ako príslušníka hasičského a záchranného zboru sa vzťahuje judikatúra Súdneho dvora (C-429/09 a C-445/06), z ktorej vyplýva, že by bolo v rozpore so zásadou efektivity uložiť poškodeným osobám povinnosť systematicky využívať všetky právne prostriedky, ktoré sú im k dispozícii, keď by to spôsobilo nadmerné ťažkosti alebo by to od nich nebolo možné rozumne vyžadovať. Podľa názoru Súdneho dvora EÚ by bol výkon práv priznaných jednotlivcom priamo uplatniteľný ustanoveniami práva EÚ znemožnený alebo nadmerne sťažený, ak by sa od žalobcov ako slabšej strany pracovnoprávných vzťahov vyžadovalo najskôr uplatniť svoje práva voči zamestnávateľovi. Znamenalo by to aj sponchybnie práva na náhradu škody, ktoré má základ

v právnom poriadku EÚ a povinnosti členských štátov zabezpečiť jeho dodržiavanie. Článok 6 spím. b) smernice 2003/88/ES, teda nevyžaduje, aby dotknutí pracovníci požiadali svojho zamestnávateľa o dodržiavanie minimálnych požiadaviek upravených týmto ustanovením. Predpoklady zodpovednosti žalovaného za škodu vzniknutú žalobcovi boli splnené.

28. K otázke skutočného rozsahu odpracovaných hodín žalobcom a k námietke žalovaného, že „tabuľky priložené k žalobe nemožno považovať za dôkaz“ žalobca uviedol, že túto námietku žalovaného považuje za neopodstatnenú. Z predloženého výpisu z dochádzkového systému SAP, evidencia pracovného času žalobcu obsahuje plánované hodiny (skratka „PH“) ako aj skutočne odpracované hodiny (skratka „OH“). Výpis z dochádzkového systému SAP predložený súdu za ten ktorý mesiac, prestal byť plánovaným rozvrhom služobného času hneď po ukončení daného mesiaca, keď nadriadený žalobcu potvrdil do evidencie softvéru SAP skutočne odpracované hodiny žalobcu za daný mesiac (bez času služobnej pohotovosti). Údaj o rozdiel medzi plánovaným a skutočne odpracovaným časom (skratka „RO“), ktorý je uvedený v predloženom výpise za každý mesiac odpracovaný žalobcom, potvrdzuje jeho reálne odpracované hodiny (bez času služobnej pohotovosti), a teda neopodstatnenosť námietky žalovaného.

29. K námietke výšky súdom priznanej nemajetkovej ujmy žalobca uviedol, že sa nestotožňuje s názorom žalovaného, že výšku nemajetkovej ujmy, ktorú žalobca požaduje vo výške 5.000,- eur sa má považovať za zjavne neprimeranú, a to aj s porovnaním výšky náhrad, ktorá je priznávaná obetiam trestných činov. Žalobca poukázal na ustálenú rozhodovaciu prax odvolacieho súdu – Krajského súdu v Banskej Bystrici, ktorý k stanoveniu výšky nemajetkovej ujmy v skutkovo obdobných veciach vo svojich rozsudkoch uvádza, že „V/zhľadom na špecifickosť zásahu do osobnosti žalobcu v dôsledku porušenia práva Únie a trvanie zásahu nie je dobré možné porovnanie s inými obdobnými prípadmi zásahov (napr. v prípade zásahov do osobnosti neoprávnenou kritikou, resp. usmrtením člena rodiny, ide o rozdielne skutkové okolnosti)“ – bod 6.11. rozsudku Krajského súdu Banská Bystrica sp. zn. 17Co/71/2022 z 26. 10. 2022, bod 24. rozsudku Krajského súdu Banská Bystrica sp. zn. 17Co/78/2022 z 23. 11. 2022, bod 24. rozsudku Krajského súdu Banská Bystrica sp. zn. 17Co/77/2022 zo dňa 23. 11. 2022).

30. Žalobca žiadal rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdiť.

31. Žalovaný v replike na vyjadrenie žalobcu k odvolaniu tvrdil, že jeho rozsiahla právna argumentácia v konaní nebola podľa jeho názoru zo strany súdu správne aplikovaná, v plnom rozsahu sa pridržoval

svojho odvolania a taktiež všetkých svojich predchádzajúcich vyjadrení a podaní. Žalobu teda žiadal zmeniť a v celom rozsahu zamietnuť.

32. Krajský súd, ako súd odvolací (§ 34 CSP), odvolanie prejednal viazaný rozsahom a dôvodmi dovolania (§ 379, § 380 CSP) a bez nariadenia pojednávania na prejednanie odvolania (§ 385 ods. 1 a contrario CSP) rozsudok okresného súdu ako vecne správny podľa ustanovenia § 387 ods. 1, 2 CSP potvrdil z totožných dôvodov.

33. Podľa ustanovenia § 387 ods. 1 CSP odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdí, ak je vo výroku vecne správne. Podľa ods. 2 toho istého ustanovenia, ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody.

34. Odvolací súd sa v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia súdu prvej inštancie, ktoré vychádza z dostatočne zisteného skutkového stavu veci, z ktorého okresný súd vyvodil aj správne právne závery. Odvolací súd nezistil zo spisu, že by konanie malo inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, tak ako to tvrdil žalovaný, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a ani, že rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Okresný súd sa podrobne zaoberal každou jednotlivou námietkou žalovaného v konaní a tieto námietky sú vlastne aj obsahom odvolania žalovaného. Okresný súd riadne a v dostatočnom rozsahu odôvodnil z akého dôvodu považuje v súdnej veci pasívnu vecnú legitímáciu žalovaného za danú (bod 11. napadnutého rozsudku), vysvetlil z akého dôvodu považoval smernicu 2003/88/ES za smernicu, ktorá sa vzťahuje na žalobcu i žalovaného v plnom rozsahu, najmä poukázal správne na rozsudok Európskeho Súdneho dvora vo veci C-52/04, v ktorom rozhodnutí Súdny dvor uviedol, že smernica 89/391/EHS sa musí uplatňovať na činnosti hasičskej služby, aj keď tieto činnosti zásahovej sily v teréne vykonávajú bez ohľadu na to, či sú zamerané na boj proti požiarom alebo poskytnutie pomoci iným spôsobom, ak sú vykonávané za obvyklých podmienok v súlade s poslaním, ktoré bolo zverené príslušnej službe, a to aj vtedy, keď zásahy, ktoré môžu byť spojené s týmito činnosťami, sú vzhľadom na svoju povahu nepredvídateľné a môžu vystaviť pracovníkov, ktorí ich vykonávajú, určitému riziku, pokiaľ ide o ich bezpečnosť a/alebo zdravie (bod 52.). Vzhľadom na to platí, že na činnosti zásahových síl verejnej hasičskej služby sa v zásade nevzťahuje výnimka uvedená v čl. 2 ods. 2 prvého pododseku smernice 89/391/EHS, ale tieto činnosti naopak patria do pôsobnosti tejto smernice, pokiaľ sú vykonávané za obvyklých podmienok (bod 57.). Súdny dvor teda dospel k záveru, že na uvedené činnosti hasičského zboru, pokiaľ sú vykonávané za obvyklých podmienok v súlade s poslaním zvereným príslušnej službe, sa mala uplatniť aj smernica 2003/88/ES (rozsudok SD EÚ vo veci C-518/15, bod 27.). Vzhľadom na uvedené okresný súd námietku žalovaného, že smernica 2003/88/ES sa nevzťahuje na žalobcu ako príslušníka hasičského a záchranného zboru, považoval správne za nedôvodnú.

35. K otázke posúdenia právomoci súdu prvej inštancie prejednať a rozhodnúť spornú vec odvolací súd uvádza, žalobca v žalobe tvrdil, že právomoc súdu v súdnej veci je daná s poukazom na § 3 CSP, keďže neexistuje žiadny iný orgán disponujúci kompetenciou zverenou ústavnými normami, resp. zákonom na rozhodnutie o práve žalobcu na náhradu škody voči štátu z titulu porušenia práva EÚ. K tomuto tvrdeniu žalobcu sa žalovaný nevyjadril v konaní pred súdom prvej inštancie, vyjadril sa až v odvolaní, a teda až v odvolaní namietal existenciu právomoci súdu prvej inštancie, ide však o vadu, ktorá sa týka procesných podmienok, a preto na ňu odvolací súd musí prihliadnuť v zmysle ust. § 380 ods. 2 CSP, aj keď nebola v odvolacích dôvodoch táto námietka uplatnená. Žalovaný namietal, že súd prvej inštancie nemal právomoc skúmať súlad zákona č. 315/2001 Z. z. so smernicou 2003/88/ES, pričom súd prvej inštancie si opačný záver nemohol osvojiť ani ako predbežnú otázku, nakoľko dôsledky a aplikácia takéhoto konštatovania by presiahli predmet tohto súdneho sporu. Podľa názoru odvolacieho súdu súd prvej inštancie mal právomoc na prejednanie sporu v predmetnej veci, pretože s poukazom na ust. § 3 ods. 1 CSP súdy prejednávajú a rozhodujú súkromnoprávne spory a iné súkromnoprávne veci ak ich podľa zákona neprejednávajú a nerozhodujú iné orgány. V zmysle § 21 Občianskeho zákonníka, pokiaľ je účastníkom občianskoprávných vzťahov štát, je právnickou osobou. Spor o náhradu škody spôsobenej jednotlivcovi porušením práva únie v dôsledku nesprávneho prebratia – transpozície smernice Európskej únie do vnútroštátneho právneho poriadku, je potrebné zaradiť medzi súkromnoprávne spory, pričom odvolací súd poukazuje na to, že z judikatúry Súdneho dvora vyplýva, že spory o náhradu škody

spôsobenej porušením práva únie medzi jednotlivcom a štátom majú rozhodovať príslušné vnútroštátne súdy. Súd bol v rámci svojej kompetencie oprávnený a povinný skúmať, či zo strany žalovaného došlo k tvrdenému porušeniu práva únie pri preberaní smernice 2003/88/ES do právneho poriadku Slovenskej republiky, a to konkrétne vo vzťahu k zákonu č. 315/2001 Z. z., a teda bol oprávnený a povinný skúmať, či uvedený zákon zodpovedá cieľom čl. 6 písm. b) Smernice.

36. Okresný súd v dostatočnom rozsahu a primerane odôvodnil z akého dôvodu mal za to, že smernica 2003/88/ES sa vzťahuje aj na príslušníkov Hasičského zboru Slovenskej republiky, a to s poukazom najmä na rozhodnutie Európskeho súdneho dvora v prípade Pfeiffer C 397/01, ako aj vo veci C 52/04 Personalrat der Feuerwehr. Uvedené závery okresného súdu sú potvrdené aj novšou judikatúrou ESD, konkrétne vo veci C-518/15, E. F., na ktorú poukázal žalobca v písomnom vyjadrení k odvolaniu a podľa ktorého rozhodnutia smernica 2003/88/ES sa má uplatniť na činnosti hasičského zboru, aj keď sú vykonávané zásahovými silami v teréne a nezáleží na tom, že sú zamerané na boj proti požiarom alebo poskytnutie pomoci iným spôsobom, ak sú vykonávané za obvyklých podmienok v súlade s poslaním zvereným príslušnej službe, a to aj vtedy, keď zásahy, ku ktorým môžu tieto činnosti viesť, sú svojím charakterom nepredvídateľné a môžu vystaviť pracovníkov, ktorí ich vykonávajú, určitým rizikám, pokiaľ ide o ich bezpečnosť a/alebo zdravie (C-518/15, bod 27.). Žalobca v konaní preukázal v akom rozsahu došlo k prekročovaniu maximálneho týždenného pracovného času (bod 17. dôvodov napadnutého rozsudku, z ktorého potom súd vychádzal pri rozhodovaní o výške priznanej náhrady nemajetkovej ujmy a mal správne za to, že existuje príčinná súvislosť medzi porušením práva Európskej únie a vznikom škody u žalobcu, a že námietka žalovaného, že žalobca neupozornil svojho zamestnávateľa na porušenie jeho práv, je v priamom rozpore s judikatúrou Súdneho dvora Európskej únie, keďže v rozsudku C-429/09 Súdny dvor priamo uviedol, že právo EÚ bráni takej vnútroštátnej právnej úprave, ktorá by podriaďovala právo pracovníka na náhradu škody vzniknutej v dôsledku porušenia čl. 6 písm. b) smernice 2008/88/ES zo strany dotknutého členského štátu podmienke, aby o dodržovanie tohto ustanovenia najprv požiadal svojho zamestnávateľa. Bolo by to v rozpore so zásadou efektivity práva EÚ, keďže výkon práv priznaných jednotlivcom priamo uplatniteľnými ustanoveniami práva EÚ by bol znemožnený alebo nadmerne sťažený, ak by sa od žalobcov ako slabšej strany v pracovnoprávných vzťahoch vyžadovalo najprv uplatniť svoje práva voči zamestnávateľovi. K tomuto záveru okresného súdu nie je viac čo dodať.

37. Okresný súd o nároku na náhradu nemajetkovej ujmy správne rozhodol podľa ustanovení slovenského právneho poriadku podľa § 3, § 11 a § 13 Občianskeho zákonníka a použitie týchto ustanovení riadne odôvodnil. Vychádzal pritom najmä z ustanovenia § 13 ods. 2 OZ, z ktorého vyplýva, že zníženie dôstojnosti a vážnosti fyzickej osoby v spoločnosti je len príkladom, kedy fyzickej osobe môže vzniknúť právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch. V slovenskom právnom poriadku neexistuje osobitná právna úprava obsahujúca náležitosti konania o náhradu škody spôsobenej porušením únieových práv jednotlivcov a ani pravidlá použitím ktorých by sa dalo dospieť k stanoveniu výšky náhrady. Odvolací súd sa stotožňuje so stanoviskom a právnymi závermi žalobcu, podľa ktorých vychádzajúc z povahy škody, ktorá má nemajetkovú povahu, ako aj z podmienok jej uplatnenia je možné v slovenskom právnom poriadku použiť pravidlá týkajúce sa náhrady nemajetkovej ujmy fyzickej osobe podľa § 11 a § 13 Občianskeho zákonníka, nakoľko tieto ustanovenia upravujú vzťahy obsahom aj účelom najbližšie k náhrade škody žalobcu v dôsledku porušenia jeho únieového práva. Dlhodobým trvajúcim prekročovaním maximálneho týždenného pracovného času žalobcu došlo na jeho strane k viacerým obmedzeniam, či už v jeho rodinnom či osobnom živote, v dôsledku ktorých skutočností jeho život nedosahuje takú kvalitu aký by bol dosahoval v prípade, keby sa dodržiaval maximálny limit týždenného pracovného času v prípade správnej transpozície Smernice do právneho poriadku Slovenskej republiky. Za tohto stavu nebolo možné riadne od žalobcu vyžadovať, aby v konaní preukázal, že utrpel ujmu, ktorá by v značnej miere znížila jeho dôstojnosť, resp. vážnosť spoločnosti ako to tvrdil žalovaný. Taktiež nebolo možné domáhať sa od žalobcu, aby sa domáhal „upustenia od neoprávneného zásahu“ do jeho práva na ochranu jeho osobnosti, ani aby sa odstránili následky takéhoto zásahu. Podaná žaloba podľa názoru žalovaného síce vôbec nerieši údajný protiprávny stav do budúcnosti, ale vytvára priestor pre opätovné čiastkové žaloby, avšak len za takého skutkového a právneho stavu, pokiaľ smernica Európskej únie č. 2003/88/ES nebude správne transponovaná do právneho poriadku Slovenskej republiky.

38. V ďalšom sa odvolací súd len pridržiava dôvodov napadnutého rozsudku, rozsudok okresného súdu považuje za dostatočne odôvodnený v súlade s ust. § 220 ods. 2 CSP. Odôvodnenie rozhodnutia súdu

prvej inštancie stručne a jasne objasňuje skutkový a právny základ rozhodnutia a z tohto aspektu bolo plne realizované základné právo strán sporu na spravodlivý proces. Odvolací súd však poukazuje aj na to, že odôvodnenie súdneho rozhodnutia nemá odpovedať na každú námietku alebo argumenty v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní, zostali sporné, alebo sú nevyhnutné na doplnenie dôvodov prvoinštančného rozhodnutia, ktoré sa preskúmava v odvolacom konaní. Súd prvej inštancie sa vo svojom rozhodnutí vysporiadal so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup bol v odôvodnení dostatočne vysvetlený nie len s poukazom na výsledky vykonaného dokazovania a zistené rozhodujúce skutočnosti, ale tiež s poukazom na ním prijaté právne závery. Právne normy, pod ktoré súd podriadil prejednávany prípad, prípadne z ktorých vyvodil čo i len čiastkové právne závery, boli v odôvodnení rozhodnutia konkretizované, okresný súd zreteľne označil právne predpisy, z ktorých vychádzal, podal aspoň stručný výklad obsahu použitých právnych predpisov a adekvátne vysvetlil prečo to ktoré ustanovenie zákona použil a aké na vec sa vzťahujúce závery z aplikovaného ustanovenia vyvodil. Len na margo veci odvolací súd dodáva, že právo na spravodlivý súdny proces je jedným zo základných ľudských práv a jeho podstatou je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nezávislom a nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predpokladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (viď napr. rozhodnutia Ústavného súdu SR sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03). Súd prvej inštancie neporušil právo účastníkov konania na spravodlivý proces, nakoľko v hodnotení skutkových zistení neabsentuje žiadna relevantná skutočnosť alebo okolnosť, naopak okresný súd ich náležitým spôsobom v celom súhrne posúdil a aj náležite vyhodnotil (viď nález Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS 36/2010). Súd prvej inštancie bol vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení napadnutého rozhodnutia koherentný, jeho rozhodnutie je konzistentné a jeho argumenty podporujú príslušný záver o dôvodnosti nároku žalobcu.

39. Žalobca sa v žalobe domáhal uloženia povinnosti žalovanému nahradiť mu nemajetkovú ujmu vo výške 5.000,- eur, okresný súd napadnutým rozsudkom uložil žalovanému povinnosť zaplatiť mu len sumu 2.000,- eur a v prevyšujúcej časti žalobu zamietol. Proti zamietajúcej časti odvolanie v súdnej veci podané nebolo a preto v tejto časti krajský súd rozsudok okresného súdu ponechal nedotknutý.

40. Odvolací súd sa stotožňuje so závermi súdu prvej inštancie aj pokiaľ ide o rozhodnutie o náhrade trov konania pred súdom prvej inštancie podľa ust. § 255 ods. 1 CSP, teda podľa pomeru úspechu v konaní. Správne súd skonštatoval, že žalobca bol v konaní úspešný čo do základu uplatneného nároku a pokiaľ mu súd na základe vlastnej úvahy nepriznal náhradu nemajetkovej ujmy v celej uplatnenej výške, nemožno to z procesného hľadiska považovať za jeho neúspech v konaní. Žalovaný síce namietal výrok rozsudku okresného súdu o náhrade trov konania, teda namietal výrok rozsudku, ktorým okresný súd žalovanému uložil povinnosť nahradiť trovy konania žalobcov v plnej výške z prisúdenej sumy, a teda namietal všeobecne nesprávne právne posúdenie veci, neuviedol však z akého dôvodu považuje výrok rozsudku okresného súdu za nesprávny a v čom spočíva nesprávne právne posúdenie veci súdom prvej inštancie. Naopak, odvolací súd považuje rozhodnutie okresného súdu o náhrade trov konania za vecne správne v súlade so zákonom.

41. Žalobca bol plne úspešný v odvolacom konaní a preto odvolací súd rozhodol o náhrade trov odvolacieho konania, taktiež podľa ust. § 255 ods. 1 CSP, podľa ktorého ustanovenia súd prizná strane náhradu trov konania podľa pomeru jej úspechu vo veci. Žalobca bol v odvolacom konaní v celom rozsahu úspešný a preto odvolací súd uložil povinnosť žalovanému zaplatiť žalobcovi náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %. Podľa ust. § 262 ods. 2 CSP o výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník. Vzhľadom na uvedené ustanovenie o výške náhrady trov konania bude rozhodnuté samostatným uznesením vydaným súdnym úradníkom súdu prvej inštancie.

42. Rozhodnutie bolo prijaté senátom odvolacieho súdu v pomere hlasov 3 : 0 (§ 393 ods. 2 druhá veta CSP).

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).
Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP)

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b) (§ 422 ods. 1 CSP).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 2 CSP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP).

Dovolanie môže podať intervenient, ak spolu so stranou, na ktorej vystupoval, tvoril nerozlučné spoločenstvo podľa § 77 (§ 425 CSP).

Prokurátor môže podať dovolanie, ak sa konanie začalo jeho žalobou alebo ak do konania vstúpil (§ 426 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plyní znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Ak zákon na podanie nevyžaduje osobitné náležitosti, v podaní sa uvedie,

- a) ktorému súdu je určené,
- b) kto ho robí,
- c) ktorej veci sa týka,
- d) čo sa ním sleduje a
- e) podpis.

(§ 127 ods. 1 CSP)

Ak ide o podanie urobené v prebiehajúcom konaní, náležitosťou podania je aj uvedenie spisovej značky tohto konania (§ 127 ods. 2 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).